

LÄHTEET

- GILKS, WALTER R. – RICHARDSON, SYLVIA – SPIEGELHALTER, DAVID J. (toim.) 1996: *Markov chain Monte Carlo in practice*. London: Chapman and Hall.
- ISEI-JAANKOLA, TOSHIKO 2004: *Lexical quantity in Japanese and Finnish*. Helsinki: University of Helsinki, Faculty of Behavioural Sciences, Department of Phonetics.
- KELSO, J. A. SCOTT – TULLER, BETTY 1987: Intrinsic time in speech production: Theory, methodology, and preliminary observations. – Eric Keller & Myrna Gopnyk (toim.), *Motor and sensory processes of language* s. 203–222. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

SUOMEN KIELEN PROSODIAA S2-NÄKÖKULMASTA

Boglárka Straszer ja Anneli Brown (toim.) *Suomen kielen prosodian opettamisen ja oppimisen kysymyksiä*. Kakkoskieli 5. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos 2004. 273 s. ISBN 952-10-1586-1.

On ilahduttavaa huomata, että kielen opetuksessa yleensäkin ja erityisesti suomen kielen opetuksessa on nykyisin alettu kiinnittää enemmän huomiota ääntämykseen ja varsinkin prosodiaan. Ääntämistavat vakiintuvat melko varhain uuden kielen oppimisessa, ja myöhemmässä vaiheessa oppijan on vaikeampaa muuttaa omaa ääntämystään, joten on syytä opastaa häntä riittävästi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Varsinkin prosodia vaatii oppijalta ja opettajalta erityistä huomiota kahdesta syystä. Ensinnäkin prosodia on ääntämyksen tärkeimpiä alueita sekä ymmärtämisen että myös vieraan aksentin vaikutelman kannalta. Prosodiset piirteethän ovat alati läsnä puheessa, joten niiden merkitys on suurempi kuin esimerkiksi jonkin yksit-

täisen äänteen. Toiseksi puhujan on vaikeaa oppia uuden kielen prosodisia malleja muun muassa siksi, että prosodinen käyttäytyminen on tyypillisesti hyvin syvästi juurtunut. Prosodiset piirteet omaksutaan äidinkielessä hyvin varhain, ja puhuja voi jopa kokea, että ne suorastaan kuuluvat omaan persoonallisuuteen, eivät pelkästään kieleen.

Suomen kielen prosodian opettamisen ja oppimisen kysymyksiä -kirjaan on koottu kuusi artikkelia. Kuten alkusanoissa todetaan, kirjan taustalla on ollut halu korostaa prosodian asemaa suomen kielen opiskelussa ja käyttötäidoissa ja kiinnittää huomio oppimateriaaleissa havaittuun puutteeseen. Kolmessa ensimmäisessä artikkelissa pohditaan yleisemmin prosodian asemaa

ja tutkimusasetelmia erityisesti suomi toisena kielenä -näkökulmasta. Seuraavat kolme artikkelia esittelevät empiirisiä tutkimuksia, jotka perustuvat tekijöiden pro gradu -tutkielmiin.

PROSODIA JA OPETUS

Ensimmäisessä artikkelissa ELJA AHO tarjoaa lyhyen yleisesityksen puheen prosodiasta, joka perinteisen käsityksen mukaan »syntyy – – pääasiassa äänen perustaajuuden, keston ja intensiteetin muutoksista» (s. 37). Hän esittelee prosodian tutkimuksen historiaa, varsinkin Suomessa tehtyä tutkimusta, ja kiinnittää huomiota muun muassa siihen, että terminologia on ollut ja on edelleen valitettavasti varsin kirjavaa. Tämä kirjavuus ulottuu jopa itse termiin *prosodinen*, josta usein käytetään myös termiä *suprasegmentaalinen*. Osittain tämä kirjavuus varmasti heijastaa prosodian tutkimisen vaikeutta. Kuten Aho sanoo, »– – spontaanin puheen [prosodinen] jaksottelu on aina jossakin määrin subjektiivista» (s. 26). Vaikeutta lisää se, että eri prosodiset piirteet vaikuttavat voimakkaasti toisiinsa, eikä näin ollen ole suinkaan aina selvää, mikä niistä olisi tietyssä tapauksessa ensisijainen.

Tästä huolimatta Aho onnistuu luomaan selkeän kokonaiskuvan terminologiasta. Hänen hierarkkisten prosodisten yksiköiden listastaan tosin puuttuu käsite *mora*, jota monet tutkijat myös Suomessa ovat käyttäneet prosodian kuvauksessa (esim. Suomi ym. 2003). Myös Isossa suomen kielioipissa (s. 49) *mora* mainitaan: »Tavun ytimeen kuuluvat vokaalit ja niitä seuraavat konsonantit lasketaan kukin yhden moran arvoiseksi». Aho käy myös lyhyesti läpi akustisen fonetiikan perusteita ja kiin-

nittää huomiota varsinkin prosodiaan liittyviin akustisiin piirteisiin ja mahdollisuuksiin tutkia niitä instrumentaalisesti.

Suomen oppimisessa ja opettamisessa vieraana kielenä Aho painottaa tuottamisen ohella prosodian kuuntelemisen roolia. Mukana on myös ruotsalaisen Kjellinin tunnetuksi tekemän opetusmetodin esittely. Tämän menetelmän perusajatuksia on oppilaan kuulohavainnon riittävä käyttö ja kehittäminen. Harjoituksissa opettaja ääntää esimerkiksi lauseen luonnollisella tavalla hyvin monta kertaa ennen kuin oppilaat saavat toistaa sen. Seuraavassakin vaiheessa oppilas toistaa lauseen kuorossa opettajan ja muiden kanssa, koska ajatellaan, että muiden ääntämisen kuuleminen samanaikaisesti vahvistaa prosodisen mallin muistijälkeä.

JAKSOTUS, INTONAATIO JA VÄLIKIELEN PRAGMATIIKKA

Kirjan toisessa artikkelissa YRJÖ LAURANTO paneutuu laajasti ja monin esimerkein prosodian rooliin suomen kielessä erityisesti keskustelun ja vuorovaikutuksen näkökulmasta. Ahon tapaan hänkin kiinnittää huomiota puheen prosodiseen jaksotteluun. Siinä hän erottaa ensisijaisesti kaksi päätyyppiä, puheen jaon rytmijaksoihin sekä niin sanottuihin intonaatioryhmiin. (Tässä rytmi ei siis tarkoita yleensä ajoituksellista vaihtelua tai jaksottelua, vaan rajoittuu lähinnä intonaatiojaksoa pienempiin yksiköihin.) Intonaatioryhmän käsittelyn yhteydessä Lauranto pohtii myös prosodian yhteyttä syntaktiseen jaksotukseen.

Lauranto huomauttaa myös, että keskustelu jakaantuu hyvin selkeästi vielä laajempiin yksikköihin eli puheenvuoroihin.¹ Puheenvuorojen rytmi(t) (ajoitukset) on

¹ Aholla ei ole tätä yksikköä, koska hän ei käsittele omassa artikkelissaan dialogista puhetta.

aihe, joka ehdottomasti kaipaa suomessa (ja muissakin kielissä) lisää tutkimusta. Puheessa monien ajoituksellisten ilmiöiden syynä voi pitää sitä, että puheessa eritasoiset rytmit synkronoituvat, toisin sanoen ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Tällaista ajatusmallia olisi helppo soveltaa koko keskusteluun, joka sisältää kahden puhujan vuorovaikutuksessa olevat rytmit.

Lauranto käsittelee lyhyesti niin sanottua rytmistä jaksotusta. *Paino*-termin käyttöä hän pyrkii välttämään, koska pitää sitä ongelmallisena, mutta Laurannolla *rytmijakso* tarkoittaa sellaista kokonaisuutta, joka (poikkeuksia lukuun ottamatta) alkaa perinteisesti painolliseksi kuvatulla tavulla ja sisältää seuraavat »painottomat» tavut. Puheen jako, joka näin syntyy, ei ole sama kuin jako sanoihin, vaikka liittyy siihen läheisesti. Kuten Lauranto sanoo, ymmärrys luo sanahahmon, ei prosodia. Hän huomauttaa, että rytmikuvio (tapa, jolla intonaatioryhmä jakautuu eripituisiin rytmijaksoihin) voi hetkittäin nousta keskustelussa merkitykselliseksi elementiksi, esimerkiksi jos keskustelun osapuolet alkavat toistaa toistensa rytmikuvioita.

Rytmijaksotuksen yhteydessä Lauranto tuo esiin vanhan käsityksen siitä, että maailman kielet olisivat lähinnä kahta rytmistä tyyppiä, perinteisessä terminologiassa *tavuajoitteisia* ja *painoajoitteisia*. Koska hän pitää painoa ongelmallisena, hän ehdottaa, että jälkimmäisestä tyypestä käytettäisiin termiä *tahtiajoitteinen*. Kuten on käynyt ilmi, prosodian terminologia on hyvin kirjava, joten ehkä olisi tilaa vielä yhdelle termille. Pidän tätä termiä kuitenkin kahdesta syystä huonona *stress-timed*-termin vastineeksi.

Ensinnäkin termi *tahti* viittaa suomesa perinteisesti pienempään yksikköön (tyypillisesti kaksi tavua, joskus yksi tai kolme tavua) kuin *stress-timed*-käsitteen edellyttämä '(lause)painollinen tavu ynnä seuraavat (lause)painottomat tavut' (engl. usein *stress group*) (vrt. esim. Ahon esitys). Tällaista suurempaa yksikköä on suomessa kutsuttu muun muassa *puhetahdiksi*, joten voisi kenties ajatella termiä *puhetahtiajoitteinen*, vaikka tämä on ehkä hieman kömpelö. Toisaalta looginen termi Laurannon terminologiassa olisi tietenkin *rytmijaksoajoitteinen*.

Toinen ongelma on siinä, että Wiik on jo käyttänyt termiä *tahtiajoitteinen* (tai *tahdin isokronia*, esim. Wiik 1986) tarkoittamaan suomen tai viron kaltaista kieltä, jossa olisi hänen mukaansa pyrkimystä (perinteisen) tahdin isokroniaan eli samakestoisuuteen (siten esimerkiksi sanat *muta* ja *muuta* kvantiteettieroista huolimatta pyrkisivät yhden tahdin pituisina samakestoisuuteen, joka olisi mahdollinen selitys muun muassa sille, että loppu-*a* on ensimmäisessä sanassa suhteellisen pitkä ja jälkimmäisessä lyhyt).

Joka tapauksessa vanha tiukka dikotomia on empiirisessä valossa osoittautunut riittämättömäksi. Ensiksikin kaikissa kielissä tuntuu olevan molempia tendenssejä vaihtelevissa suhteissa, eli kyse on pikemminkin jatkumosta kuin kahdesta erillisestä kategoriasta, kuten Laurantokin sanoo. Toisaalta tämä jatkumo on moniulotteinen, sillä maailmassa on kieliä, jotka sijoittuisivat erittäin huonosti tavuajoitteisuus-painoajoitteisuus-jatkumolle. Tällaisia ovat muiden muassa suomi ja japani.² Laurannon varsinainen sanoma on kuitenkin sel-

² Japani on tästä syystä huono esimerkki tavuajoitteisesta kielestä, vaikka tällaisena sitä todella käyttää myös Laurannon mainitsema Halliday (1994). Japania onkin yleisemmin luonnehdittu mora-ajoitteiseksi kieleksi (ks. esim. Port ym. 1987).

vä: kielet voivat olla ajoitteisuuksiltaan varsin erilaisia, ja kielen oppija hyötyisi, jos erot otettaisiin huomioon harjoituksissa. Harjoitusten tulisi sisältää riittävän aikaisessa vaiheessa riittävän laajoja kokonaisuuksia (ei pelkästään irrallaan äännettyjä sanoja), jotta mukaan mahtuisi aitoja rytmejä ja variaatiota.

Seuraavassa osassa Lauranto käsittelee puheessa esiintyviä suurempia jaksoja, joita hän nimittää intonaatioryhmiksi. Ne liittyvät ensisijaisesti, joskaan eivät pelkästään, äänenkorkeuden muutoksiin. Hän osoittaa monin esimerkein, miten läheisesti intonaatiojaksotus kietoutuu syntaktiseen rakenteeseen. Esimerkiksi intonaatioryhmän rajat ovat useimmiten samalla syntaktisten konstituenttien rajoja. Toisaalta vieraan kielen puhujalla puheen prosessointikin vaikuttaa usein jaksotukseen. Jos jaksotus liittyy läheisesti syntaktiseen rakenteeseen, intonaatioryhmän sisällä oleva »prominentimminkin äännetty tavu», kuten Lauranto kutsuu perinteistä lausepainoa (tai aksenttia), liittyy läheisesti pikemminkin pragmaattiseen seikkaan, »uutisarvoisen informaation fokukseen» (s. 79, 83).

Lauranto myös osoittaa monin havainnollistavien esimerkein, miten suomen eri intonaatiokuvioita, kuten korkea-alkuista tai tasaloppuista kuviota, käytetään todellisissa keskustelutilanteissa ja miten kielen oppijan »väärä» intonaatio saattaa suorastaan johtaa väärinkäsityksiin.

Erittäin mielenkiintoista artikkelissa on välikielen pragmatiikaksi kutsutun tutkimuksen menetelmien pohdinta. Lauranto esittää, että ilmeisistä metodologisista vaikeuksista huolimatta kielen käytön tutkimuksen täytyisi ottaa huomioon myös intonaatiokuvioiden kaltaisia ääntämyksen seikkoja, jotka pakosta jäävät kokonaan pois tai korvautuvat muilla seikoilla, jos koehenkilöt vastaavat kirjallisesti. Kuva kielenoppijan puheen illokuutioiden hallin-

nasta voisi todella muuttua, jos tutkittaisiin aitoja puhetilanteita. Valitettavasti Lauranolla ei ole vielä tällä saralla varsinaisia tutkimustuloksia tarjottavana, mutta jäämme odottamaan hänen tulevaa väitöskirjaansa suurin toivein.

KVANTITEETIN OPPIMINEN

ANNELI BROWN käsittelee artikkelissaan suomen kvantiteettioppositiota sekä vieraan kielen oppimisen että äidinkielen omaksu- misen näkökulmasta. Muiden kirjoittajien tapaan hänkin korostaa, että ääntämisen ja erityisesti prosodian opetukseen tulisi osoittaa nykyistä enemmän voimavaroja.

Lyhytkin katsaus suomen kvantiteetti- järjestelmään paljastaa, että juuri kvantiteetin runsas hyväksikäyttö on yksi piirre, joka erottaa suomen monesta muusta kielestä. Brown muistuttaa, että vaikka fonologisesti suomen kvantiteetti muodostaa verraten yksinkertaisen järjestelmän, jossa melkein kaikki äänteet melkein kaikissa asemissa voivat esiintyä joko lyhyinä tai pitkinä, tämä ei tarkoita, että kvantiteettierojen ääntäminen ja havaitseminen olisivat helposti opittavissa. Foneettisesti tilanne on nimittäin paljon mutkikkaampi. Monet seikat vaikuttavat siihen, minkälaisina kestoina eri pituuskombinaatiot toteutuvat. Näihin seikkoihin Brown ei kuitenkaan puutu yksityiskohtaisesti vaan pysyttelee yleisemmällä fonologisella tasolla.

Brown painottaa muun muassa sitä, että sanansisäisten kvantiteetti-ilmiöiden lisäksi opetuksessa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota sananrajaisiin kvantiteettisuhteisiin, esimerkiksi loppukahdennukseen ja muihin sandhi-ilmiöihin, ei vähiten sen takia, että suomen oikeinkirjoitus tarjoaa oppijalle hyvin vähän tukea tässä asiassa. Kattavan oppikirjakatsauksen perusteella Brown toteaa, että suomen oppikirjoissa käsitellään kvantiteettia vieläkin hyvin puut-

teellisesti ja esimerkiksi loppukahdennus jää hyvin usein kokonaan mainitsematta.

PROSODIAN TIETOKONEAVUSTEINEN OPPIMINEN

Neljännessä artikkelissa BOGLÁRKA STRASZER kuvaa kokemuksia uuden ääntämisopetusmenetelmän käytöstä Helsingin yliopistossa. Tämä uusi RSI-niminen (*repetitiv synkron imitation*) harjoitusmuoto on tietokonepohjainen ja perustuu siihen, että oppilaat ääntävät lauseita samaan aikaan, kun kuuntelevat tietokoneen toistamia aiemmin nauhoitettuja lauseita. Se siis muistuttaa Ahon mainitsemää Kjellinin tekniikkaa (ks. edellä).

Uuden menetelmän arviointi perustuu tässä tutkimuksessa opiskelijoiden suorituksen vertailuun alkeiskurssin alussa ja lopussa sekä opiskelijoiden haastatteluihin. Suoritusten arvioinneissa Straszer keskittyy intonaatioon ja painotukseen, pääasiassa korvakuulolta, mutta hän käyttää myös tietokoneohjelmaa (Praat) apuna ja esimerkkien havainnollistamiskeinona.

Tulokset olivat keskimäärin hyvin positiivisia: oppilaiden suoritukset paranivat kurssin aikana. Merkittävää on, että prosodista oppimista tapahtui, vaikka prosodiaan ei kiinnitetty opetuksessa erityisesti huomiota. Haastattelujen mukaan harva oppilaskaan kiinnitti tietoisesti huomiota juuri prosodisiin seikkoihin. Vaikka eri oppilaiden suorituksissa oli selvä eroja, taustatekijöiden mahdollinen vaikutus (ikä, äidinkieli, musiikin tai teatterin harrastaminen, aikaisempi kokemus suomen kielestä) ei noussut merkittäväksi selittäjäksi tässä oppilasryhmässä.

Kuten Straszer itsekin mainitsee, kontrolliryhmän puuttuminen vaikeuttaa menetelmän arvioimista. Vaikka vertailussa olisikin ollut omat tulkintavaikeutensa, ilman kontrolliryhmää vertailu on mahdotonta.

Koska kurssin lopussa arvioitiin samoja lauseita, joita harjoiteltiin kurssin aikana, on myös vaikea arvioida, kuinka hyvin paranukset näiden lauseiden ääntämisessä siirtyvät uusiin lauseisiin ja konteksteihin. Näistä seikoista huolimatta tämän tutkimuksen valossa on selvää, että menetelmä on varsin varteenotettava lisä prosodian opetukseen.

PROSODIAN KEHITYS OPPIJAN PUHEESSA

TANJA ASIKAINEN kertoo artikkelissaan tutkimuksesta, jossa seurattiin yhden suomenoppijan prosodista kehitystä puolentoista vuoden ajan. Kuten Asikainen mainitseekin, yhdestä tapauksesta ei ole mahdollista tehdä pitkälle meneviä yleistyksiä, mutta siitä voi silti poimia mielenkiintoisia havaintoja ja pohtia niiden merkitystä. Tärkeänä aspektina hän pitää sitä, että hän on nauhoittanut suhteellisen spontaaneja puhetilanteita. Ensimmäisen nauhoituksen aikaan informantti oli asunut Suomessa noin kolme kuukautta. Lähestymistapa on kirjoittajan sanoin kontrastiivis-virheanalyttinen: vertailemalla informantin äidinkielen (tässä tapauksessa kreikan) ja suomen prosodiaa Asikainen etsi etukäteen mahdollisia vaikeuksia. Näitä odotuksia ajatellen hän keräsi informantin tekemiä »virheitä» mutta myös onnistumisia. Informantin suoritukset tutkija on arvioinut korvakuulolta käyttäen välillä apuna tietokoneohjelmaa (Praat).

Asikaisen tutkimuksessa oli esimerkiksi odotettavissa, että suomen kvantiteetti aiheuttaisi hankaluuksia, koska kreikassa kestoerot eivät ole sanatasolla distinktiivisiä. Kuitenkin informantti suoriutui varsin hyvin jopa ensimmäisestä nauhoituskerrasta. Hänen virheensäkin on mahdollista seilittää muistin (onko tietyssä sanassa pitkä vai lyhyt äänne) eikä niinkään tuottamisen ongelmana. Selvän poikkeuksen muodostaa tendenssi venyttää (lyhyitäkin) loppu-
▷

vokaaleita fraasin lopussa ikään kuin tauon täytteeksi. Asikaisen mukaan tämä on kreikkassakin tyypillinen piirre. Kielenoppijalla on luonnollisesti enemmän tarvetta voittaa miettimisaikaa, ja tällainen tapa voi hyvinkin pistää korvaan. Joka tapauksessa kvantiteetissa ei tapahtunut merkittävää kehitystä seuranta-aikana, osittain siksi, että lähtötaso oli jo erittäin hyvä.

Myöskään sanapainon suhteen (eli sen, mille tavulle sanassa mahdollinen lausepaino on sijoittunut) informantin puheessa ei tuntunut ilmenevän sanottavaa kehitystä. Kreikassa painon sijainti sanassa on distinktiivinen: se voi osua jollekin sanan kolmesta viimeisestä tavusta. Kuitenkin informantilla oli pääsääntöisesti suomen mukainen painotus jo ensimmäisellä nauhoituskerralla, joskin hänellä oli myös jonkin verran taipumusta painottaa myöhempiä tavuja yli kolmitavuisissa sanoissa, varsinkin kreikkalaisperäisissä sanoissa.

Intonaatiossa informantilla tuntui olevan hieman enemmän »virheitä»; hän esimerkiksi käytti liikaa nousevaa intonaatiota. Tässäkään ei ilmeisesti tapahtunut merkittävää muutosta seurannan aikana.

Näyttää siis siltä, että prosodininen käyttäytyminen oli omaksuttu pääasiassa jo ensimmäisten kuukausien aikana (artikkelista käy ilmi, että kielen muilla tasoilla kehitystä tapahtui koko seurannan ajan). Tämä tietenkin korostaa sitä monien toteamaa seikkaa, että ääntämisen, varsinkin prosodian opetukseen, kannattaa panostaa riittävän aikaisessa vaiheessa. Toisaalta tämä esimerkki osoittaa, että oppijan on mahdollista saavuttaa varsin hyvä taso myös prosodiassa.

DIFTONGIEN HAVAITSEMINEN J A T U O T T A M I N E N

Viimeisessä artikkelissa MINNALEENA TOIVOLA käsittelee diftongeja suomen kielen

oppijan näkökulmasta. Vaikka aihe liittyy selvästi suomeen toisena kielenä, se on hieman yllättävä tässä kokoelmassa, koska diftongit eivät ole ainakaan perinteisesti kuuluneet prosodiaan. Jos kuitenkin hakee joltain yhteyttä, voisi ajatella, että diftongeja ja prosodisia eli suprasegmentaalisia piirteitä yhdistää se, että molemmat liittyvät äännettä eli segmenttiä suurempaan yksikköön. Diftongeilla on myös selvä yhteys suomen kvantiteetti-ilmiöihin, koska ne rinnastuvat pitkiin vokaaleihin. Tällaisia mahdollisia siteitä prosodiaan ei kuitenkaan pohdita itse artikkelissa eikä myöskään kirjan johdannossa.

Artikkelissa esitellään empiiristä tutkimusta, joka kattaa kolme kuuntelukoetta suomen diftongeista. Ensimmäisessä osassa erikieliset suomenoppijat luokittelivat suomenkielisen huolellisesti ääntämiä sanoja, jotka sisälsivät diftongeja. Kirjoittaja arvelee virheitten perusteella, että vaikeudet liittyisivät suomen vokaaliharmoniaan, mutta tuloksia voisi ehkä tiivistää yksinkertaisemmin siten, että diftongeissa vokaalit /y/ ja /ö/ aiheuttivat eniten vaikeuksia (kuten kenties olisivat aiheuttaneet muutenkin). Toisessa osassa suomenkielinen kontrolliryhmä luokitteli samat sanat. Tällainen kontrolli on erittäin tarpeellinen, joskin liian usein unohdettu osa kontrastiivisessa tutkimuksessa. On mahdotonta arvioida kielenoppijoiden suoritusta, jollei tiedä syntyperäisten puhujien suoritusta samassa tehtävässä. Tässä tapauksessa kävi ilmi, että suomenkieliset kuulijat tekivät eniten virhetulkintoja (yhteensä 1,7 %) diftongissa /ey/, joka oli suomenoppijoillekin vaikein (vain 33 % oikein). Jos ärsykkeet olisi poimittu spontaanista puheesta, virheitä olisi todennäköisesti tullut enemmän. Viimeisessä osassa suomenkielinen raati kuunteli ja luokitteli näitä diftongeja sisältäviä sanoja tanskankielisen suomenoppijan ääntäminä. Tässä puhujaksi valittiin ehkä liian edisty-

nyt oppija, sillä virhetulkintoja tuli niin vähän (6,6 %, ja vierasta korostustakin huomattiin vain 10,6 prosentissa tapauksista), että virhetyyppejä ei juuri kannata eritellä. Toisaalta se osoittaa, että oppijan on mahdollista saavuttaa syntyperäisen puhujan kaltainen diftongienkin hallinta.

LOPUKSI

Tarkastelemastani artikkelikokoelmasta nousee esiin kaksi pääteemaa. Ensinnäkin on selvä, että tutkijoilla on vielä runsaasti tekemistä suomen prosodian tutkimuksessa, varsinkin S2-näkökulmasta. Kaikki kirjoittajat myös tähdentävät, että suomen opeutuksessa tulisi osoittaa paljon enemmän resursseja ääntämykseen yleensä ja prosodiaan erityisesti. Toinen toistuva teema on se, että vaikka vieraan kielen prosodian oppiminen on hankalaa, oikeantyyppisellä harjoittelulla ja ennen kaikkea riittävän suurella määrällä harjoittelua riittävän aikaisessa vaiheessa on mahdollista saavuttaa hyvinkin tyydyttäviä tuloksia. ■

MICHAEL O'DELL

Sähköposti: *michael.odell@uta.fi*

LÄHTEET

- HALLIDAY, M. A. K. 1994 [1985]: *An introduction to functional grammar*. 2. painos. London: Edward Arnold.
- Iso suomen kielioppi = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 950. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PORT, ROBERT F. – DALBY, JONATHAN – O'DELL, MICHAEL 1987: Evidence for mora timing in Japanese. – *Journal of the Acoustical Society of America* 81(5) s. 1574–1585.
- SUOMI, KARI – TOIVANEN, JUHANI – YLITALO, RIIKKA 2003: Durational and tonal correlates of accent in Finnish. – *Journal of Phonetics* 31(1) s. 113–138.
- WIIK, KALEVI 1986: *Viron toinen ja kolmas kvantiteetti kielenoppijan kannalta*. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 27. Turku: Turun yliopisto.